

1. August 2017

Racialisering i transnationalt adopteredes nære relationer

Rapport udarbejdet af Elisabeth Bruun Gullach i samarbejde med Adoptionspolitisk Forum som del af speciale skrevet ved Københavns Universitet

Foto: "The Andersons" af Jane Jin Kaisen fra udstillingen "Loving Belinda" (2015)

Indholdsfortegnelse

PROBLEMFORMULERING	54
2 RACIALISERING I DE NÆRE RELATIONER FOR TRANSNATIONALT ADOPTEREDE ..	54-63
2.1 DET PRESSERENDE.....	54-55
2.2 RELEVANTE TEORETISKE PROBLEMSTILLINGER	55-57
2.2.1 Transnationalt adopterede som gruppe.....	55-56
2.2.2. Hvad indebærer det at være racialiseret?	56-57
2.3 SPØRGESKEMAER	57-60
2.3.1 Formål.....	57
2.3.2 Problematikker og fejlmargener	58
2.3.3 Resultater.....	58-60
2.3.3.1 Transnational adopterede.....	58-59
2.3.3.2 Pårørende.....	59-60
2.4 NARRATIVE INTERVIEWS	60-63
2.4.1 Metode	60-61
2.4.2 Hovedtræk	61-63
2.4.2.1 Ikke hvid, men dansk?	61-62
2.4.2.2 Som alle andre!.....	62
2.4.2.3 Ansvar	62-63
3 ANBEFALING TIL VIDERE ARBEJDE	63
4 BIBLIOGRAFI	64

Racialisering i transnationalt adopteredes nære relationer

1 Problemformulering

Der ønskes en 10 siders oversigt i et let tilgængeligt sprog over relevante teoretiske problemstillinger inden for emnet 'racialisering i de nære relationer for transnationalt adopterede', herunder konklusioner fra både interviews samt spørgeskemaundersøgelse, der kan bruges som afsæt til APF's videre arbejde. Introduktionen kan drage referencer ind fra det fulde speciale - men i en formidrende form, der gør det muligt for alle at læse og forstå vigtigheden af dette projekt.

Det er vigtigt for APF, at oplægget kan bruges i en ikke-akademisk kontekst, og kan bruges som direkte afsæt af APF i arbejdet i forhold til adopterede, adoptanter og andre omkring emnet racialisering.

2 Racialisering i de nære relationer for transnationalt adopterede²⁸

2.1 Det presserende

En ting stod klart frem i interviewene: nødvendigheden af at have en alsidig debat omkring transnational adoption især med fokus på race. Alle informanter udtrykte en følelse af både:

- 1) *at mangle et sprog til at italesætte deres oplevelser,*
- 2) *at de manglede et forum til at tale om deres oplevelser og*
- 3) *at de mente, at debatten omkring transnational adoption var meget ensartet.*

Informanterne udtrykte inden interviewets begyndelse en stor nysgerrighed omkring hvilke slags spørgsmål, der ville blive stillet samt i løbet af interviewet en stor nysgerrighed omkring, hvad andre informanter havde svaret på spørgsmålene. De med børn spurgte i høj grad ind til mine oplevelser som barn af en transnational adopteret. Et gennemgående tema i interviewene var, at informanterne havde en meget *konfliktfyldt* oplevelse omkring det at tale om *adoption i deres adoptivfamilie og nære relationer*. På den ene side var der en gennemgående oplevelse af, at deres adoptivfamilie og nærmeste var åbne omkring adoptionen; den kunne jo ikke skjules. De fleste gav udtryk for, at det var noget, de og deres nærmeste talte om. På den anden side kunne næsten ingen informanter komme med konkrete eksempler, når jeg spurgte nærmere ind til, hvordan de talte om det at være adopteret, eller hvordan de talte om oplevelser af racialisering generelt. For næsten alle informanterne galt det, at der var en gennemgående naturalisering af deres oplevelser - at 'sådan var

---

²⁸ Fremover refereret til som TA

det bare'. Jeg observerede, at informanterne på den ene side mente, der var en god samtale og åbenhed omkring deres adoption, men på den anden side ikke kunne komme med konkrete eksempler på, hvordan denne åbenhed kom til udtryk. Dette peger på en mangel på sprog til at tale om den slags ting samt en manglende indsigt i, hvordan kategorier såsom racialisering, adoption eller danskhed *gøres* som noget aktivt, og ikke blot som noget der *er*.

Denne undersøgelse stiler mod at klarlægge, både hvordan vi kan forstå racialisering i TAs nære relationer samt at bidrage til diskussionen omkring transnational adoption herunder forståelser af familieformer og intimiteter. Først vil jeg opridsse, hvordan man teoretisk og empirisk kan se på og forstå TA som en gruppe. Derefter vil jeg gennemgå den teoretiske baggrund for mit speciale i forhold til en forståelse af begrebet 'racialiseret', samt hvordan dette begreb kan forstås mere specifikt i en dansk kontekst med relation til transnational adopterede. Slutteligt vil jeg fremlægge metode og resultater fra spørgeskemaundersøgelsen samt interviewene.

2.2 Relevante teoretiske problemstillinger

2.2.1 Transnational adopterede som en gruppe

Det er svært at give et konkret antal af TA i Danmark, da det først og fremmest ikke har været registreret i alle perioder, samt at registrerings praksis har været meget varierende. Der er 20.337 registrerede adoptioner i Danmark fra 1970 til 2008, og af disse er Koreansk adopterede den største gruppe med 8.642 adoptioner. Dog må det overordnede antal antages at være højere, da der ikke er registreret adoptioner før 1970²⁹.

I forhold til interviewene er der foretaget 5 semi-strukturerede interviews mellem 1,5-2 timer. Semi-strukturerede interviews vil sige interviews, hvor der har været en interviewguide³⁰ med spørgsmål, som har ledet interviewsituationen med rum til fleksibilitet og afvigende spørgsmål afhængig af informanternes svar³¹. Der er kun interviewet voksne (+18 år), koreansk adopterede, da nuancerne ved de forskellige former for racialisering som forskellige TA oplever, bliver for omfattende for specialet. Specialet fokuserer dog stadig på konkrete mekanismer og diskurser, som kan siges at være gennemgående og relevante for alle TA. Spørgeskemaundersøgelsen er baseret på to forskellige spørgeskemaer³² til henholdsvis TA selv samt adoptanter og pårørende. Der har været 136

---

²⁹ 26: Myong, 2010

³⁰ Se bilag 2

³¹ 124: Kvale, 1996

³² Se bilag 3

respondenter til spørgeskemaet rettet mod TA og 111 respondenter til spørgeskemaet rettet mod adoptanter og pårørende.

Den grundlæggende forståelse af gruppen af TA har været, at der ved transnational adoption er tale om adoption af et menneske fra et andet land end Danmark til en familieform i Danmark.

Transnational adoption som teoretisk forskningsfelt spænder over mange kategorier, og kan ses som en måde hvorpå global, politisk økonomi bliver bragt ind i de intime sfærer³³. Denne undersøgelse beskæftiger sig med hvordan kategorien racialiseret støder sammen med kategorien adopteret i de nære relationer.

2.2.2 Hvad indebærer det at være racialiseret?

Først og fremmest flytter begrebet 'racialiseret' fokus fra race forstået som noget statisk og biologisk til en forståelse af race, som noget der *gøres* f.eks. gennem diskurser. I interviewene benyttede jeg kun racisme i to begyndende spørgsmål, da det ofte konnoterer hændelser såsom 2. Verdenskrig, og generelt set ofte medfører en diskussion omkring intention. Dette er ikke ønskværdigt, da denne undersøgelse er interesseret i de forskellige måder race skabes, udvikles og forhandles i de nære relationer: ergo begrebet racialiseret som benyttes i alle andre spørgsmål og i interviewsamtalen. I spørgeskemaerne benyttede jeg mig dog af begrebet racisme, da det blev vurderet, at det blev for problematisk at bruge begrebet racialiseret uden en nærmere forklaring og samtale omkring dets betydning.

Begrebet racialiseret har gennemgået en lang, teoretisk udvikling, og der kan skelnes mellem en amerikansk og en europæisk forskningstradition³⁴. Generelt set tilskriver man begrebet til Franz Fanon som fremsatte det i "The Wretched of the Earth" (1967). I en dansk kontekst er det især begreberne farveblindhed, anti-racisme og hvidhed, som er relevante at have for øje, når man diskuterer race og racialisering. Farveblindhed skal forstås som stammende fra en forståelse af lighed som dominerende i det danske samfund. Farveblindheden er også baseret på et ideal om anti-racisme, som især opstod efter 2. Verdenskrig. Forståelsen af lighed og anti-racisme fører til en blindhed over for processer, der diskriminerer folk på baggrund af race, køn, seksualitet etc., og er så betydelig i danskeres tankegang, at det er svært at italesætte de problemer, der er forbundet til

---

³³ 5: Dorow, 2006

³⁴ Såfremt et overblik over disse ønskes: se specialet.

2.3.2 Problematikker og fejlmargener

Der er flere problematikker omkring spørgeskemaerne som må nævnes. Først og fremmest står det klart, at flere TA har svaret på spørgeskemaet målrettet adoptanter og pårørende. Dette kan ses ud fra de steder, hvor de har haft mulighed for at eksemplificere eller uddybe deres svar. Vi er derfor nødt til at forholde os mere kritisk overfor resultaterne af dette spørgeskema, da vi ikke kan tyde omfanget af forkerte respondenter.

Dernæst kræver mange af spørgsmålene selvvurdering, og ville have nydt godt af opfølgning som dybdegående interviews. F.eks. har en høj grad (82%) af pårørende svaret, at de bevidst har forholdt sig til racisme i forhold til den adopterede, men dette svar er ikke særlig brugbart, da vi ingen idé har om, hvad respondenterne forstår ved ordet 'bevidst' og om denne forholden-sig-til har udmøntet sig i en eller flere snakke med den TA, eller om det f.eks. har været refleksioner, som den pårørende har holdt for sig selv.

2.3.3 Resultater

Jeg vil her fremlægge de væsentlige resultater fra de to spørgeskemaer separat.

2.3.3.1 Transnational adopterede

I spørgeskemaet målrettet TA var 47,1% mellem 35-45 år og 33,1% mellem 24-35 år. 37,5% havde en lang videregående uddannelse, og 33,8% havde en mellemlang videregående uddannelse. Langt størstedelen af vores respondenter var derfor mellem 24 og 45 år med en mellemlang eller lang videregående uddannelse.

I spørgsmålet om hvorvidt de selv følte, de havde oplevet racistiske udtryk, svarede 49,3% 4 eller 5: ofte/meget ofte. 25,7% svarede 3 og lagde sig i midten mellem aldrig og meget ofte. Kun 2,2% svarede 1: aldrig. Jeg bad respondenter med svar 3 eller opefter om at uddybe deres svar, og der har 67 uddybet med deres oplevelser. På baggrund af dette vil jeg sige, at hypotesen om at TA havde racistiske oplevelser holdt stik. Det anbefalede videre arbejde ville være at se på de uddybende svar for at få en idé om, hvilke former for oplevelser TA har og selv karakteriserer som racistiske.

I spørgsmålet om hvorvidt de TA følte, at de havde materialer og/eller viden nok til at håndtere racistiske eller delvist racistiske oplevelser, svarede 63,2%: nej, 24,3%: ja og 12,5%: ved ikke. Når kun en fjerdedel af respondenterne svarer ja til dette spørgsmål, må det anses som en god indikator på, at der generelt mangler viden og hjælp omkring håndteringen af racistiske oplevelser hos de TA.

De mere komplicerede svar præsenterede sig selv i spørgsmålene omkring støtte og vejledning. I spørgsmålet omkring hvorvidt TA føler, at de kan tale om racistiske problemer med deres nærmeste familie, har 61% svaret ja, 36,8% har svaret nej, og 2,2% har ikke ønsket at svare. Dog skal vi også bemærke, at en større andel (59,6%) følte, at de havde oplevet racistisk motiverede konflikter i deres barndom, og at 49,5% følte at de manglede støtte og rådgivning hjemmefra. Så selvom langt størstedelen af TA har følt, at de kunne tale om deres racistiske oplevelser derhjemme, er der også en stor andel, som føler at de manglede støtte og rådgivning omkring dette i deres barndom. Dette angiver, at der er behov for en mere dybdegående undersøgelse af det at tale om racisme. En anbefaling ville være at læse analysen i det fulde speciale hvor denne problematik nuanceres eller læse Myong (2010) og Hübinette og Tigervalls (2008) (Fremover H&T(2008)) undersøgelser om samme emne. Men set ud fra de indledende svar blev vores hypotese, om at TA havde svært ved at tale med deres nærmeste om racisme, ikke opfyldt.

Yderligere er det også værd at nævne, at 69,1% følte, at de havde et 'sprog' til at tale om racistiske oplevelser, men også 69,1% følte, de manglede adgang til hjælp og ressourcer rettet mod deres oplevelser som TA generelt. Slutteligt svarede 65,2%, at de sjældent eller aldrig oplevede racistiske konflikter i den nære familie, tætte venner eller partner/kæreste/ægtefælle.

2.3.3.2 Adoptanter og andre pårørende

I spørgeskemaet målrettet pårørende til TA var 41,4% mellem 45-55 år og 35,1% mellem 35-45 år. 51,4% havde en mellemlang videregående uddannelse, mens 33,3% havde en lang videregående uddannelse. Det vil sige, at vores hovedrespondenter var mellem 35-55 år og havde en mellemlang eller lang videregående uddannelse.

I forhold til spørgsmålet om hvorvidt pårørende føler, de har haft materialer og/eller viden nok til at håndtere racistiske eller delvist racistiske oplevelser, svarer 50,5% nej, 27,9% svarer ja, og 21,6% svarer ved ikke. Umiddelbart opleves der også hos de pårørende en mangel på materialer og viden omkring racisme, men det kunne være meget interessant, hvis man hos de ja-svarende respondenter kunne få uddybet, hvilke materialer og viden de har haft. I spørgsmålet om hvorvidt de specifikt har forholdt sig til racisme i forhold til den adopterede, svarer 82% ja. Som nævnt tidligere skulle vi under udformningen af spørgeskemaet have reflekteret nærmere over spørgsmål som denne, da svaret reelt set ikke giver os særlig meget. Det giver os et indblik i de pårørendes selvforståelse, men intet indblik

i *hvordan* de har forholdt sig til racisme, eller om de har gjort noget aktivt f.eks. ved at tale med den TA omkring racisme.

I spørgsmålet omkring hvorvidt de pårørende aktivt har søgt viden om og forståelse for racisme for at kunne støtte den adopterede, svarer også en stor andel (70,3%) ja. Hvad der er interessant, er, at vi så i svarene fra de TA, at en større andel (49,9%) ikke følte, de havde mødt støtte og rådgivning derhjemme omkring racistiske oplevelser – og hvordan stemmer det overens med dette svar? Har de pårørende blot opsøgt materialer og viden, men ikke nødvendigvis fundet det? Eller har de materialer og den viden, de har fundet ikke været brugbar? Den her uoverensstemmelse kunne være meget interessant at dykke ned i ved yderligere undersøgelser. Her ville det bedste have været, at respondenter kunne uddybe deres svar skriftligt i spørgeskemaundersøgelsen. Som udgangspunkt må jeg dog konkludere, at hypotesen om at pårørende ikke aktivt havde opsøgt viden og materiale til at håndtere racistiske oplevelser var forkert.

I spørgsmålet om hvorvidt de pårørende selv havde begyndt en samtale med den adopterede om racisme, svarer 58,6% nogle gange, 15,3% svarer sjældent, 9% svarer aldrig, 9% svarer ofte, og 8,1% ønsker ikke at svare. Det er svært at sige, om vores hypotese omkring manglen på samtaler omkring racisme er opfyldt. For hvad vil 'nogle gange' sige? Her skulle jeg i udformningen af spørgeskemaet være kommet med konkrete svarmuligheder som f.eks. 10 gange i løbet af deres liv eller lign. Jeg skulle have opsat et specifikt antal, som jeg fandt var fyldestgørende for at tale om racisme. I udgangspunktet har et større antal i hvert fald en opfattelse af, at de har taget en samtale om racisme med den TA, og min hypotese er derfor også her skudt ned, men det kunne være interessant og ønskværdigt at gå mere specifikt i dybden med, hvor meget de har talt med de TA om det, samt hvordan og hvorledes de har talt med den TA om racisme.

2.4 Narrative interviews

2.4.1 Metode

Min interviewguide er bygget op, så den begynder med generelle spørgsmål omkring race og informanternes egne generelle erfaring(er) med racialisering for derefter at snævre ind til personlige historier omkring racialisering i de nære relationer.

Jeg havde et stort fokus på, at mine informanter var klar over, at specialet ikke var en normativ vurdering af rigtig eller forkert ift. deres erfaringer, eller måder nære relationer havde gjort/sagt noget, men det simpelthen var et forsøg på at bidrage til en mere forskelligartet diskussion omkring transnational adoption. Jeg foretog, hvad Kvale og Brinkmann (2009) definerer som 'narrative

interviews', hvor jeg fokuserede på informanternes historier og minder. Disse var centrale, da jeg i min analyse benyttede mig af en diskursanalytisk tilgang, og det var vigtigt præcis hvilke ord informanterne selv brugte, havde hørt og indlært. Generelt set holdt jeg mig mest muligt til åbne spørgsmål, for at understøtte at det ikke havde med normative vurderinger at gøre, men også for at tillade informanterne at fremhæve de ting de selv fandt vigtige og relevante. Det vil sige, at når jeg f.eks. gerne ville vide noget om hvidhed og slægtskab, spurgte jeg 'hvordan snakkede I om udseende i din familie?' i stedet for f.eks. 'tænkte du over, at du var den eneste ikke-hvide?'

2.4.2 Hovedtræk

Jeg vil her gennemgå de tre emner, jeg mener var mest gennemgående for TAs oplevelser af racialisering i de nære relationer. Fokus er på de nære relationer, da der, især med henblik på familierelationer, gør sig noget helt unikt gældende for TA, i og med at de indgår som eneste racialiserede i en transracial familieformation. For hvor andre racialiserede ofte ser de nære relationer som et sted, hvor de er frie fra det omkringliggende samfunds forventninger og idéer, er dette ikke tilfældet med TA, som ofte står alene med deres oplevelser³⁷.

2.4.2.1 Ikke hvid, men dansk?

Først og fremmest var en gennemgående oplevelse at blive fortalt af sine adoptivforældre og nærmeste, at man er ligesom alle andre. Flere af informanterne så dette som en positiv ting, måske fordi de netop er vokset op med et dansk ligheds- og anti-racisme-ideal, men på trods af positiviteten var der også en gennemgående følelse af, at noget ikke helt stemte. H&T (2008) skriver om, hvordan TA selv har svært ved at acceptere, at de f.eks. bliver drillet pga. deres udseende, fordi de har svært ved at anerkende, at deres udseende er anderledes³⁸. Dette stod klart i mange interviews hvor informanterne havde svært ved at beskrive følelsen af anderledeshed; den blev ofte beskrevet i ufuldkomne sætninger eller luftige vendinger. Mange informanter oplevede, at deres adoptanter forsøgte at skabe lighed, og derved slægtskab, gennem personlighedstræk i stedet for fysiologiske træk, men også dette var der en vis dissonans i. Det var som om, at der hos informanterne udkæmpede sig en indre kamp mellem en forståelse af sig selv som dansk og en oplevelse af at blive racialiseret. Når de talte om danskhed direkte, var det ikke umiddelbart et problem at være en racialiseret dansker, men gennem andre spørgsmål fandt jeg, at de to kategorier ikke umiddelbart

---

³⁷ 72: Hübinette & Tigervall, 2008

³⁸ 65: Ibid.

stemte overens i deres forskellige oplevelser. F.eks. sagde en informant, at hun havde snakket med sine adoptanter om udseende, men det var ikke noget specielt. Men senere udtrykte hun, at når hendes forældre havde sagt ting som 'du minder mig om din mormor', så havde hun også følt en vis distance til det, og følt at der 'måske var noget dybere'. Det man kan se er på spil, er det indtog, farveblindheden og hvidheden har gjort hos TA. Næsten alle informanter udtrykte, at når de havde fortalt adoptanter eller andre nære relationer om racialiserede oplevelser, så var de ofte blevet mødt med 'men du er jo ligesom alle os andre', hvilket for nogen informanter gav en tryghed, da de blev bekræftet i deres egen selvforståelse, men underliggende er det udsagn en bagatellisering af deres racialiserede erfaring og en måde gennem diskurs at prøve at skabe en lighed, og derigennem et slægtskab, som ikke kommer til fysiologisk udtryk.

2.4.2.2 Som alle andre!

Dette fører os over til et andet hovedtræk, nemlig TAs usikkerhed omkring deres egne erfaringer. Næsten alle informanter udtrykte en grundlæggende usikkerhed, omkring hvad der kunne kategoriseres som racisme, og de fleste forbandt det med noget meget eksplicit og alvorligt, f.eks. 2. Verdenskrig. En informant udtrykte, at hun ikke selv havde oplevet noget racistisk, men at 'den holdning ville måske ændre sig i løbet af vores samtale'. Denne usikkerhed omkring egne erfaringer er speciel for TA, fordi den her binder sig til deres racialisering, og fordi de alle udtrykker at blive opdraget med en tro på, at de ikke er anderledes. Det problematiske blev for informanterne at få denne opdragelse til at stemme overens med deres faktiske erfaringer, og den strategi som mange anvendte blev en naturalisering af deres oplevelser. Det vil sige, at TA tog oplevelsen af at være racialiseret, og normaliserede den ved henvisninger til, at alle jo er forskellige på den ene eller anden måde ofte især med henvisning til rødhårede eller tykke mennesker. En anden ting er at denne konstante gentagelse af, at informanterne er danske, skaber en problematik for de TA, da danskheden implicit er knyttet op til en hvidhed, som TA aldrig kan nå. Ydermere bliver følelsen af fremmedhed lukket ned for af deres nære relationer, og TA mangler derfor også et sprog til at italesætte, hvad der er på spil; de bliver stagnerede og magtesløse.

2.4.2.3 Ansvar

Slutteligt var et gennemgående træk, at de fleste informanter udtrykte en form for eget ansvar overfor racialiseringen: fordi de ikke kunne kontrollere den og følte sig magtesløse overfor den, blev deres eneste mulighed at håndtere, hvordan de reagerer på den - ergo ikke at lade sig genere af den. En

informant udtrykte, hvordan det kunne være bundet til hendes egen unge alder og usikkerhed, at hun fandt det sårende, når andre racialiserede hende. Dette var en pointe, som hendes hvide kæreste havde udtrykt, og hun fandt det meget fornuftigt, at hun med alderen ville finde en større selvsikkerhed og dermed have nemmere ved håndtere, dvs. finde sig i, racialiserende oplevelser. Umiddelbart var det gennemgående hos de TA, at de underspillede eller individualiserede, de oplevelser de havde. Dette stammer højst sandsynligt fra et ideal om anti-racisme, et ubehag ved at italesætte det som racisme eller racialisering samt et ønske om at skabe nærhed gennem lighed, og derved en følelse af at denne nærhed bliver truet af den ulighed, eller forskel i erfaring, der er mellem en hvid og en racialiseret i Danmark.

3 Anbefaling til videre arbejde

Opsummerende kan det ift. APF's arbejde anbefales at gå videre med TA's forståelse af hvidhed, racialisering og farveblindhed. Især kan det anbefales at fokusere på hvilket sprog, der bruges til at italesætte disse ting og redskaber til at tale om det i de intime relationer. I dette arbejde vil det især være vigtigt at være forsigtig omkring alle former for normative udsagn, da dette er sårbare emner for både TA og deres pårørende.

4 Bibliografi

Hübinette, Tobias & Tigervall, Carina: *Adoption med förhinder*. Mangkulturellt centrum: Tumba. 2008

Myong Petersen, Lene: *Adopteret - fortællinger om transnational og racialiseret tilblivelse*. Ph.d. afhandling. Institut for Læring, Danmarks Pædagogiske Universitetsskole, Aarhus Universitet. 2010

Kvale, Steinar: *Interviews: An Introduction to Qualitative Research Interviewing*. SAGE: London. 1996

Kvale, Steinar and Svend Brinkmann: *InterView. Det kvalitative forskningsinterview som håndværk*. Hans Reitzels Forlag: København. 2009

Dorow, Sara: *Transnational adoption. A cultural economy of race, gender, and kinship*. New York University Press: New York. 2006

Fanon, Franz: *The Wretched of the Earth*. Penguin: Harmondsworth. 1967

Patton, Sandra: *Birthmarks. Transnational Adoption in Contemporary America*. New York University Press: New York. 2000

Park Nelson, Kim: "Adoptees as "white" Koreans: identity, racial visibility and the politics of passing among Korean American adoptees" I: *Proceedings of the first International Korean Adoption Studies Research Symposium*. International Korean Adoptee Associations (IKAA), Symposium, Seoul, 2007, p. 195-214

Muijs, Daniel: "Introduction to quantitative research" I: *Doing Quantitative Research in Education with SPSS*. SAGE: London, 2011, p. 1-10.

Appendix 1: Interview Guide Translated

Presentation: the project and me. Purpose and extent. What I mean with the concept of racialization. Anonymity is given. If the questions are too personal, it's completely okay not to answer. I don't want to make someone feel revealed, but I simply want to understand what is at play in the close relations.

- Tell me a bit about yourself: how old are you, where are you from, what is your educational background, and what is your work status right now?
- Which family background did you have? Parents, siblings, other close carers?

On racism:

- What comes to your mind, when you think of the concept "racism"?
- Do you have any immediate experiences, just on a general level, with racism? Something that pops to your mind?

About yourself and race:

- Do you think of yourself as non-white or coloured?
- Is it something that has a meaning to you? If yes: How and why? Do you feel, it has any consequences to you?
- What does it mean to "be Danish"?
- How do you think of yourself in regards to being "Danish"? Do you feel Danish?
- How about when growing up - how did you think of yourself in terms of race or being Danish?
- What does your country of origin mean to you? Do you have any experiences with it? Do these experiences have to do with skin colour or race?

About their relationship to their parents and close relations:

- Did your parents or siblings talk with you about the fact that you looked different? Or that you are adopted? If yes: how?
- Did your parents talk about being Danish? That you are Danish? What this meant?
- Did your parents ever talk about how you looked alike, both physically and psychologically?
- Did you ever experience being discriminated because of your look in school? If yes: did you talk with your parents about it?
- Did you ever feel that it was your responsibility to do well?

- Did you ever feel that you had to something 'extra' to fit in and be like everyone else? Or prove that you were Danish?
- Have your parents or close relations ever joked about Asians? Or other minorities? How did this feel?
- Do you talk with your close relations about racism?
- How does it feel to talk with your close relations about racism? Both related to yourself, but also on a general level?
- Have you ever had a partner or family-in-law where you experienced something racist? How did you handle it? How did it feel?
- If it makes sense: Did you ever feel or do you feel that it's you who focus on race? That you simply could think differently? Not attach such great importance to it?
- Did you have any other adopted friends or acquaintances growing up? Or just other non-white people? If yes: was it something your parents facilitated, or not?
- Do you have any suggestions as to how your parents or relatives could have done something different? A way you wanted them to handle concrete situations differently?
- Is there something, you feel we haven't talked about? Something you want to discuss? Something you thought I would ask about, but I haven't?

Otherwise: it is completely anonymous, and if you're interested I can send you the finished product, but as mentioned I will not send you anything for approval.

Appendix 2: Interview Guide

Præsentation: mig og projektet. Formålet og omfang. Hvad jeg mener med begrebet racialiseret.

Anonymitet gives. Hvis spørgsmål er for personlige, er det helt ok ikke at svare. Jeg er ikke ude på at udstille nogen som helst, men vil blot gerne forstå, hvad der sker i de nære relationer.

- Fortæl lidt om dig selv: Hvor gammel er du, hvor kommer du fra, hvad er din uddannelse, hvad laver du lige nu?
- Hvilken familie-sammensætning havde du - forældre, søskende, andre tætte omsorgspersoner, etc.?

Om racisme:

- Hvad tænker du på, når du tænker på begrebet "racisme"?
- Har du nogen umiddelbare oplevelser, bare helt generelt, med racisme? Nogen du tænker på, som det første?

Om dem selv og race:

- Tænker du på dig selv som ikke-hvid eller farvet?
- Er det noget, der betyder noget for dig? Hvis ja: hvorfor/hvordan? Føler du, det har nogen konsekvenser for dig?
- Hvad tænker du, at det betyder at være 'dansk'?
- Hvordan tænker du på dig selv, ift. Det at være "dansk"? Føler du dig dansk?
- Hvad med da du voksede op - hvordan tænkte du om dig selv der, ift. Race eller at være dansk?
- Hvad betyder dit oprindelsesland for dig? Har du nogen oplevelser med dit oprindelsesland? Har de oplevelser noget at gøre med hudfarve/race?

Om forhold til forældre:

- Snakkede dine forældre eller søskende med dig om, at du så anderledes ud? Eller at du var adopteret? - hvis ja: hvordan?
- Snakkede dine forældre om det at være dansk? At du var dansk? Hvad det indebærer?
- Snakkede dine forældre nogensinde om, hvordan du lignede dem? Fysisk og psykisk
- Havde du oplevelsen af at blive diskrimineret pga. Dit udseende i skolen? Snakkede du med dine forældre om det?

- Har du følt, at det var dit "ansvar" at klare dig godt?
- Har du følt, at du skulle gøre noget 'ekstra' for at falde ind og være som "de andre"? At passe ind? At 'bevise' at du er dansk?
- Har dine forældre og nærmeste nogensinde lavet jokes om asiater? Andre minoriteter? Hvordan følte det?
- Taler du med dine nærmeste om racisme?
- Hvordan føles det, at tale med dine nærmeste om racisme? Både ift. Dig selv, men også som generelt begreb?
- Har du nogensinde haft kærester eller svigerfamilie, hvor du har snakket om racisme? Hvordan var det?
- Har du nogensinde haft kærester eller svigerfamilie, hvor du har oplevet noget racistisk? Hvordan håndterede du det? Hvordan føles det?
- Hvis det giver mening: Følte og føler du nogensinde, at det var dig selv, der fokuserede på race; at du bare kunne "tænke" anderledes? Lægge vægt på noget andet?
- Andre adopterede venner/bekendte gennem opvæksten? Eller bare andre ikke-hvide? Var det noget dine forældre faciliterede eller ej?
- Har du nogen idéer om, hvordan dine forældre og nærmeste kunne have gjort noget anderledes? Hvordan så du gerne, at de taklede konkrete situationer anderledes?
- Er der noget, du synes vi ikke har talt om, som du gerne vil tale om? Noget du havde troet jeg ville spørge til, men ikke har gjort?

Ellers som sagt: det er fuldkommen anonymt, og jeg vil meget gerne sende dig det færdige produkt, hvis du er interesseret i det?

Appendix 3: Survey Questionnaires

Spørgeskema for transnationalt adopterede

Data fra denne undersøgelse vil blive brugt i forbindelse med Elisabeth Bruun Gullachs speciale skrevet på migrationsstudier ved Københavns universitet. Specialet handler om transnationalt adopterede og deres oplevelse af racisme. Samtidig vil data danne grundlag i en evt. bog omkring racismeoplevelse i den nære familie. Bogen vil være rettet mod transnationalt adopterede, der ønsker at åbne en samtale om racisme i familien/nære relationer, og til familie/nære relationer til transnationalt adopterede, der ønsker at blive klogere.

Al data indsamles anonymt og vil blive brugt som baggrundsdata til bogen og i specialet.

Hvor gammel er du?

- 18-25
- 25-35
- 35-45
- 45-55
- over 55

Postnummer?

Hvad er din højest gennemførte uddannelse?

- Folkeskole
- HF, gymnasium, handelsskole eller lign.
- Kort uddannelse
- Mellemlang uddannelse
- Lang udannelse

Generelle spørgsmål

Hvor enig/uenig er du i udsagnet: ”Racisme handler om den enkeltes intentioner”

(Vælg mellem 1-5, hvor 1 er ’helt uenig’ og 5 er ’meget enig’)

Synes du selv, at du har oplevet racistiske udtryk?

(Vælg mellem 1-5, hvor 1 er ’aldrig’ og 5 er ’meget ofte’)

Hvis du har svaret 3 eller oftere – kan du give et eksempel på den seneste oplevelse?

Synes du, at racisme er (afkryds gerne flere):

- Den enkeltes ansvar
- Familiens ansvar
- Lokalsamfundets ansvar
- Samfundets ansvar

Synes du, at der skal være hårdere sanktioner for racistisk motiverede overfald?

- Ja
- Nej
- Ved ikke

Synes du, at medierne dækker racistiske problemer bredt nok?

- Ja
- Nej
- Ved ikke

Synes du, at du har haft materialer og/eller viden nok til at håndtere racistiske eller delvist racistiske oplevelser?

- Ja
- Nej
- Ved ikke

Der var en hændelse i Sverige, hvor forlaget for Pippi Langstrømpe bøgerne ændrede Pippis far fra omtalt som ”Negerkongen” til ”Kongen af Sydhavsøerne”. Synes du, at det var i orden med ændringen?

- Ja
- Nej
- Ved ikke

I Danmark var der en hændelse, hvor Djurs Sommerland blev bedt om at ændre deres tema ”Afrikaland” hvor de har ”Kannibalgryder” og ”hottentotter”. Synes du, det var en overreaktion?

- Ja
- Nej
- Ved ikke

I Sverige var der en sag, hvor en blogger kritiserede, at et apotek promoverede beige plastre som hudfarve. Dette fik apotekerne til at lancere plastre i tre forskellige hudfarver. Synes du, at det er en overreaktion fra bloggerens side?

- Ja
- Nej
- Ved ikke

Personlige oplevelser

Er du blevet talt engelsk til i en butik/det offentlige rum?

(Vælg mellem 1-5, hvor 1 er ’aldrig’ og 5 er meget ofte)

Spørger folk hvor du kommer fra?

(Vælg mellem 1-5, hvor 1 er ’aldrig’ og 5 er meget ofte)

Er du blevet spurgt om, hvorvidt du var ’taknemmelig for at være i Danmark’?

(Vælg mellem 1-5, hvor 1 er ’aldrig’ og 5 er meget ofte)

Har nogen sagt til dig, at du skal ’tage hjem hvor du kom fra’?

(Vælg mellem 1-5, hvor 1 er ’aldrig’ og 5 er meget ofte)

Har du følte, at nogen har haft antagelser om dig, baseret på din hudfarve – også som en joke?

(Vælg mellem 1-5, hvor 1 er ’aldrig’ og 5 er meget ofte)

Har nogen, du ikke synes, du var tæt på, spurgt om personlige spørgsmål til din adoption – såsom hjemrejse, oprindelig familie, etc.?

(Vælg mellem 1-5, hvor 1 er ’aldrig’ og 5 er meget ofte)

Støtte og vejledning

Føler du, at du kan tale om racistiske problemer med din nærmeste familie

- Ja
- Nej
- Ønsker ikke at svare

Føler du, at du kan tale om racistiske problemer med din brede familie?

- Ja
- Nej
- Ønsker ikke at svare

Føler du, at du har et 'sprog' til at tale om eventuelle racistiske oplevelser?

- Ja
- Nej
- Ønsker ikke at svare

Føler du, at du har haft adgang og hjælp til ressourcer rettet mod dine oplevelser som transnationalt adopteret?

- Ja
- Nej
- Ønsker ikke at svare

Føler du, at du har haft racistisk motiverede konflikter i din barndom?

- Ja
- Nej
- Ønsker ikke at svare

Hvis ja: Følte du, at du fik støtte og rådgivning hjemmefra?

- Ja
- Nej
- Ønsker ikke at svare

Har du nogensinde følte, at der var racistiske konflikter i: den nære familie, tætte venner, partner/kæreste/ægtefælle=

- Ofte
- Nogen gange
- Sjældent
- Aldrig
- Ønsker ikke at svare

Mange tak for dine svar. Kontakt ved spørgsmål: elisabethgullach@gmail.com

Spørgeskema for adoptanter og pårørende

Data fra denne undersøgelse vil blive brugt i forbindelse med Elisabeth Bruun Gullachs speciale skrevet på migrationsstudier ved Københavns universitet. Specialet handler om transnationalt adopterede og deres oplevelse af racisme. Samtidig vil data danne grundlag i en evt. bog omkring racismeoplevelse i den nære familie. Bogen vil være rettet mod transnationalt adopterede, der ønsker at åbne en samtale om racisme i familien/nære relationer, og til familie/nære relationer til transnationalt adopterede, der ønsker at blive klogere.

Al data indsamles anonymt og vil blive brugt som baggrundsdata til bogen og i specialet.

Hvor gammel er du?

- 18-25
- 25-35
- 35-45
- 45-55
- over 55

Postnummer?

Hvad er din højest gennemførte uddannelse?

- Folkeskole
- HF, gymnasium, handelsskole eller lign.
- Kort uddannelse

- Mellemlang uddannelse
- Lang udannelse

Generelle spørgsmål

Hvor enig/uenig er du i udsagnet: ”Racisme handler om den enkeltes intentioner”

(Vælg mellem 1-5, hvor 1 er ’helt uenig’ og 5 er ’meget enig’)

Synes du selv, at du har oplevet racistiske udtryk?

(Vælg mellem 1-5, hvor 1 er ’aldrig’ og 5 er ’meget ofte’)

Hvis du har svaret 3 eller opefter – kan du give et eksempel på den seneste oplevelse?

Synes du, at racisme er (afkryds gerne flere):

- Den enkeltes ansvar
- Familiens ansvar
- Lokalsamfundets ansvar
- Samfundets ansvar

Synes du, at der skal være hårdere sanktioner for racistisk motiverede overfald?

- Ja
- Nej
- Ved ikke

Synes du, at medierne dækker racistiske problemer bredt nok?

- Ja
- Nej
- Ved ikke

Synes du, at du har haft materialer og/eller viden nok til at håndtere racistiske eller delvist racistiske oplevelser?

- Ja
- Nej
- Ved ikke

Der var en hændelse i Sverige, hvor forlaget for Pippi Langstrømpe bøgerne ændrede Pippis far fra omtalt som ”Negerkongen” til ”Kongen af Sydhavsøerne”. Synes du, at det var i orden med ændringen?

- Ja
- Nej
- Ved ikke

I Danmark var der en hændelse, hvor Djurs Sommerland blev bedt om at ændre deres tema ”Afrikaland” hvor de har ”Kannibalgryder” og ”hottentotter”. Synes du, det var en overreaktion?

- Ja
- Nej
- Ved ikke

I Sverige var der en sag, hvor en blogger kritiserede, at et apotek promoverede beige plastre som hudfarve. Dette fik apotekerne til at lancere plastre i tre forskellige hudfarver. Synes du, at det er en overreaktion fra bloggerens side?

- Ja
- Nej
- Ved ikke

Specifikt til adoptanter og pårørende

Har du bevidst forholdt dig til racisme i forhold til den adopterede?

- Ja
- Nej
- Ønsker ikke at svare

Har du aktivt søgt viden om og forståelse for racisme for at kunne støtte den adopterede?

- Ja
- Nej
- Ønsker ikke at svare

Har du andre af anden etnisk herkomst i din omgangskreds?

- Ja
- Nej
- Ønsker ikke at svare

Synes du, at det er vigtigt, at støtte den adopterede i kontakten med oprindelsesland?

- Ja
- Nej
- Ønsker ikke at svare

Kan du erindre, at den adopterede har henvendt sig med konflikter, der involverede racisme?

- Ofte
- Nogen gange
- Sjældent
- Aldrig
- Ønsker ikke at svare

Har du selv begyndt en samtale med den adopterede om racisme?

- Ofte
- Nogen gange
- Sjældent
- Aldrig
- Ønsker ikke at svare

Har du besøgt den adopteredes oprindelsesland efter adoptionen?

- Aldrig og ønsker ikke
- Aldrig, men ønsker/planlægger et besøg
- 1-2 gange
- 2-4 gange
- 5+ gange
- Ønsker ikke at svare

Mange tak for din svar. Kontakt ved spørgsmål: elisabethgullach@gmail.com